

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
“Правни аспекти савремених друштвених кретања у Републици Србији” -
за период 01.01.2019. – 31.12.2021. године

Издавач

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет

За издавача

Проф. др Душанка Јововић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Јелена Беловић, руководилац пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Страхиња Миљковић

Уређивачки одбор

Проф. др Душанка Јововић
Проф. др Владимир Боранијашевић
Проф. др Олга Јовић Прлаиновић
Проф. др Дејан Мирковић
Доц. др Бојан Бојанић
Доц. др Здравко Грујић

Технички уредник

Младен Тодоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-067-0

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

Мирјана БУКИЋ*

343.53:336.741.1(497.11)

ПРАЊЕ НОВЦА - ПОЈЕДИНА ПИТАЊА ПРОЦЕСУИРАЊА У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апстракт: Учиниоци кривичних дела не задржавају се само на стицању добити, већ врло често проналазе начин на који би је могли задржати, јер би се у супротном догодио губитак великих новчаних сума. Овакво је поступање репрезент не само класичног већ и организованог криминалитета. У раду је дата анализа прања новца са кривичноматеријалног аспекта у контексту легислативних оквира Републике Србије, затим представљена улога “обвезника” у откривању поменутог кривичног дела уз осврт на банкарски сектор. Један од централних проблема процесуирања јесте доказивање порекла “прљавог новца”. Анализом судске праксе обухваћен је број пријава, оптужења и осуда за кривично дело прање новца као финално, без података о предикатним кривичним делима, за период до и након успостављања нове организационе мреже судова. Статистичка анализа има за циљ да се упоређивањем података из поменута два периода, установи да ли су појачане мере као део системске борбе против корупције, имале позитиван утицај на плану борбе против прања новца.

Кључне речи: прање новца, обвезници, банкарски сектор, доказивање.

УВОД

Различити видови испољавања привредног криминала, условили су успостављање различитих међународних стандарда и националних легислативних оквира. Један од његових облика, прање новца, као глобални проблем, не занемарујући класични, најчешће је финално кривично дело организованог криминала. Имајући у виду да је један од циљева постојања криминалних организација, стицање што већег профита, прањем новца настоје да прикрију нелегално порекло, тако да се на крају не може доводити у везу са криминалном организацијом и њеним криминалним активностима. Како се различитим облицима прања новца наноси штета државном буџету, и уопште угрожава економска безбедност државе, Република Србија је једна

---

* Доцент, Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, mirjana.djukic@pr.ac.rs

од земаља која је успостављањем одређених нормативних оквира показала спремност да се суочи са проблемима откривања и спречавања прања новца.

У складу са међународним стандардима и препорукама, врши се периодична процена и анализа ризика од прања новца. Национална процена ризика се обично врши на сваких пет година. Друштвене околности, стање и кретање криминалитета и низ других фактора су променљиве природе, па је потребно периодично пропратити ту динамику, како би се на адекватан начин проценио степен ризика појединих кривичних дела за прање новца, степен рањивости финансијског и других сектора и низ других околности којима се одсликава реално стање ствари.

Појачано је ангажовање запослених у привредним секторима на пословима откривања и спречавања прања новца, који су регулисани Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Успостављањем нове организационе мреже судова и одређеним изменама у законском опису кривичног дела, настоји се да се олакша доказивање у склопу финансијске истраге. Нижи стандард доказивања би требало да уз појачане капацитете посебно у квалитативном смислу, у наредном периоду доведе до већег броја осуда.

1. ПРАЊЕ НОВЦА - КРИВИЧНОМАТЕРИЈАЛНИ АСПЕКТ

Прање новца је као кривично дело најпре било прописано у споредном законодавству, односно првобитном Закону о спречавању прања новца, да би потом 2009. године заузело значајно место у Кривичном законнику РС. Упоредо са изменама и допунама КЗ, долази до измена у његовом законском опису.

У актуелном КЗ, кривично дело прање новца смештено је у XXII глави, односно групи кривичних дела против привреде. Чланом 245. прописано је више облика противправног понашања која се подводе под прање новца. Законодавац предвиђа алтернативно више радњи које се подводе под основни облик. Тако је у ставу 1. члана 245. опис радње представљен у виду конверзије или преноса имовине, прикривања или лажног приказивања чињеница о имовини, стицања, држања или коришћења имовине. Дакле, основни облик чине алтернативно предвиђене радње, услед којих се исти може јавити у три облика. Конверзија подразумева претварање непуноважног у пуноважан правни посао, како би се постигли одређени економски ефекти.¹ Код прикривања или лажног приказивања чињеница о имовини, не чини се пренос, конверзија имовине, већ се прикрива или лажно

---

¹ Стојановић, З., Перић, О., *Кривично право, Посебни део*, Правна књига, Београд, 2007, 176.

приказује да она потиче од криминалне делатности.² Код трећег облика, учинилац стиче, користи или је држалац имовине која води порекло од криминалне делатности.³

На субјективном плану захтева се да код сва три алтернативно предвиђена облика постоји директан умишљај учиниоца, поред њега и знање да имовина потиче из криминалне делатности.⁴ Поред наведеног, код конверзије или преноса имовине, потребно је и постојање намере да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине.⁵

Међу тежим облицима, законодавац предвиђа тежи и најтежи облик. Тако је тежи облик условљен висином новца или имовине која је у основном облику предмет конверзије, прикривања, итд., која треба прелазити милион и пет стотина хиљада динара.⁶ Поређењем овог става са ставом 1. уочава се да поред имовине законодавац наводи и новац. У теорији наилазимо на становиште по којем је посебно навођење новца, беспотребно, јер може изазвати дилему да ли појам имовине обухвата и новац.⁷ Најтежи облик предвиђен је у случају да је основни или тежи облик дела извршен у групи.⁸ Вршење дела у групи представља квалификаторну околност код већине кривичних дела, због високог степена опасности који носи кумулација криминалне енергије, независно од тога колики је број лица у групи.

КЗ као посебан облик предвиђа вршење радњи из основног облика, из нехата.⁹ Такође, као посебан облик предвиђа вршење дела од стране одговорног лица у правном лицу, које је могло и било дужно да зна да новац или имовина потичу од криминалне делатности, па је ипак извршило неку од радњи из основног облика.¹⁰ И овде се на субјективном плану препознаје нехат. Један од облика чини и прање сопствених прихода.¹¹

У погледу кривичних санкција, прописане су кумулативно казна затвора и новчана казна. Тако је за основни, предвиђена казна затвора у трајању од шест месеци до пет година и новчана казна, за други облик, казна затвора од једне до десет година и новчана казна, за вршење дела у групи,

---

² Кривични законик - КЗ, *Сл. гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019, чл. 245. ст. 1.; Стојановић, З., *op. cit.*, 176.

³ КЗ, чл. 245. ст. 1., Стојановић, З., *op. cit.*, 177.

⁴ КЗ, чл. 245. ст. 1., Стојановић, З., *Коментар кривичног законика*, Службени гласник, Београд, 2012, 687.

⁵ Стојановић, З. (2012), *op. cit.*, 687.

⁶ КЗ, чл. 245. ст. 2.

⁷ Стојановић, З. (2012), *op. cit.*, 688.

⁸ КЗ, чл. 245. ст. 4.

⁹ КЗ, чл. 245. ст. 5.

¹⁰ КЗ, чл. 245. ст. 6.

¹¹ КЗ, чл. 245. ст. 3.

казна затвора од две до дванаест година и новчана казна, за случај самопрања дате су казне из првог или другог облика, зависно од висине “опраних” прихода. За одговорно лице у правном лицу дате су казне предвиђене за први и други облик. Поред прописаних казни, предвиђено је да ће се за сваки облик дела одузети имовина или имовинска корист стечена кривичним делом.¹² Премда нема карактер кривичне санкције, требало би да се овом мером оствари специјално и генерално превентивно дејство.

2. ПОЈЕДИНА ПИТАЊА ПРОЦЕСУИРАЊА

2.1. Улога обвезника у откривању прања новца - осврт на банкарски сектор

Који год да је облик прања новца у питању, нелегално стечени приходи не могу заобићи неки од привредних сектора. Степен ризика од прања новца којем јесу изложени не може бити дат кроз фиксну категоризацију, јер зависи од врсте трансакција којима се учиниоци приклањају у датим случајевима. Но, независно од тога, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма (ЗСПНФТ) за сваки од њих предвиђа начин на који требају поступати и које мере морају предузимати, како би се у правом моменту реаговало и спречило стапање “прљавог” новца са легалним финансијским токовима, када је доказивање готово немогуће, јер се тада криминалној активности губи сваки траг.

Термин “обвезници”, користи се као генусни појам за: банке, овлашћене мењаче, друштва за управљање инвестиционим фондовима, друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, даваоце финансијског лизинга, брокерско-дилерска друштва, предузетнике и правна лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга, пореске саветнике, факторинг друштва, идр.¹³ Премда процена рањивости не може бити фиксна, годинама уназад је највећа рањивост оцењена код банкарског сектора, јер се прва етапа прања новца одвија управо уплатом готовинских сума новца на банковне рачуне. Као обвезници, морају са дужном пажњом пропатити сваку трансакцију, обавити разне провере, укључујући и лица која наизглед немају криминалне намере. Ниједна околност не сме бити препуштена олаким проценама, јер су “перачи” новца опрезни, користећи често методе које су само на први поглед регуларне (законите). За праћење трансакција банке су у обавези да именују овлашћено лице или заменика овлашћеног

---

¹² КЗ, чл. 245. ст. 7.

¹³ Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма - ЗСПНФТ, *Сл. гласник РС*, бр. 113/2017 и 91/2019, чл. 4.

лица¹⁴ (задужени искључиво за послове откривања и спречавања прања новца), који су даље хијерахијски подређени Управи за спречавање прања новца, Народној банци Србије и Министарству финансија.

Реализација обавеза захтева планску активност унутар које се врши груписање ризичних категорија. Базу њихове делатности у области откривања или спречавања прања новца, чини идентификација ризика, односно препознавање врсте ризика и процена ризика. Идентификацијом су обухваћени субјекти као учесници у пословном односу и поједине околности од који зависи процена ризика, па се као врсте ризика обично препознају: ризик клијента (странке), географски ризик, ризик услуге и ризик трансакције.¹⁵ Имајући у виду да сваки клијент, свака врста услуге, као и висина трансакције, не могу носити подједнаки степен ризика, обавезно је извршити за сваку наведену категорију процену ризика, односно категоризовати их у носике ниског, средњег или високог ризика за прање новца.¹⁶ Категоризација се врши углавном на основу дугогодишњег искуства, као и индикатора типичних за одређене категорије клијената. На основу идентификације ризика и његове процене, сачињава се матрица ризика која олакшава поступак провере и праћења клијента. Анализу ризика појединачно за сваку трансакцију и клијента, олакшавају софтвери, којима располаже већина банака, тако што ризичну категорију детектују на основу уграђене матрице ризика.¹⁷ Матрица ризика није фиксног карактера, већ се њен садржај мења, зависно од политике коју банке промовишу, друштвених околности, стања криминалитета и низа других фактора који морају периодично бити пропраћени.¹⁸

Приликом израђивања матрице ризика, могу се узети у обзир комбиновано све наведене врсте ризика, а понекад то није неопходно, већ је процену довољно извршити на основу само неких од њих. Тако ЗСПФНТ упућује на функционере који су увек високоризична категорија, јер су углавном учесници у ланчаним финансијским трансакцијама репрезентативним за прање новца, како код класичног, тако и организованог

---

¹⁴ *Анализа рада банака на пословима за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма 2012 - 2014. година*, Управа за спречавање прања новца, Београд, 2015, 3.

¹⁵ Одлука о смерницама за примену одредаба Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма за обвезнике над којима Народна банка Србије врши надзор, *Сл. гласник РС*, бр. 13/2018, 103/2018 и 57/2019.

¹⁶ ЗСПФНТ, чл. 6.

¹⁷ *Анализа рада банака на пословима за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма 2012 - 2014. година*, *op. cit.*, 4. Већина банака располаже “*Norcom*” софтверима који олакшавају познавање клијената и процес њиховог праћења од тренутка успостављања пословног односа са банком.

¹⁸ Bökkerink, M., *Смернице за процену ризика*, Савет Европе, 2013, 15.

криминала. Када се клијент идентификује као функционер, аутоматски се предузимају појачане мере праћења, у смислу испитивања порекла новца и целокупне имовине којом располажу.¹⁹ Идентификација клијента као функционера ће бити довољна за процену ризика, посебно ако висина новчаног износа који уплаћује прелази 15.000 еура у динарској противвредности. Како су функционери у жижи интересовања и праћења, код свих осталих, па и сасвим обичних клијената се иде системом елиминације. Попуњавајући идентификациони образац, дужни су да се сходно датом упитнику изјасне да ли припадају тој категорији клијената. Понекад, независно од функције клијента, процена ризика се може извршити и на основу саме висине трансакције. Као доњи лимит, ЗСПФНТ предвиђа износ од 15.000 еура. Тада, високоризичан може бити клијент који изврши уплату у наведеном износу, или више мањих уплата код исте или у више банака, које појединачно не досежу ту висину износа, али је збирно премашују. При процени ризика и географска компонента може имати важну улогу, географски положај банке рецимо, ако су њене филијале распрострањене на подручјима више земаља, па и континената. Високоризични у том контексту могу бити и клијенти који велике суме новца уплаћују у банкама које су географски доста удаљене од места његовог пребивалишта у којем иначе послује његова матична банка и код које редовно врши платни промет. Матрицу ризика која обухвата комбинацију две до три врсте ризика, можемо представити у **Табели 1.**

Табела 1.

Ризик странке	Географски ризик	Висина трансакције	Степен ризика
Функционер			Висок
Случајни клијент		15.000е	Средњи
Случајни клијент		Три појединачне уплате од по 13.000е	Висок
Случајни клијент	Платни промет у географски удаљеној банци	40.000е	Висок

¹⁹ ЗСПФНТ, чл. 38.

Из дате табеле се може уочити да је при процени ризика у првом случају узет у обзир само ризик странке (клијента), у другом висина трансакције (фокус је стављен на висину трансакције, док се по питању врсте трансакције у овом примеру узима готовински платни промет), у трећем такође само висина трансакције, док су у четвртом узета у обзир два параметра, географски ризик и ризик, односно висина трансакције. Оваква матрица представља илустративни пример процене ризика, коју банке могу сачинити на основу искуства у свом пословању.

Зависно од врсте ризика додељене одређеној категорији клијената, предузимају се поједностављене или појачане мере познавања и праћења, које под надзором надређених органа требају бити уређене интерним актима. Дужност запослених искључиво на овим пословима, своди се на пријављивању сваке трансакције коју оцене као сумњиву, Управи за спречавање прања новца.²⁰ Осим пријаве, Управи се подноси сумњива документација и исту обавештавају о свим предузетим радњама и мерама. Евиденције које у овој области воде овлашћена лица могу бити значајан сегмент финансијске истраге, ако јавни тужилац оцени да чињенице у њима наведене могу имати квалитет доказа, када би уз остале доказе могле послужити као основ за подизање оптужнице. У случају пропуста, овлашћена лица одговарају за прекршај или привредни преступ.

2.2. Осврт на проблем доказивања порекла “прљавог” новца

Прање новца је условљено претходним кривичним делом којим је остварена одређена добит. У основи, то може бити било које, али су у већини случајева високопрофитабилна кривична дела. Како претходе прању новца још се називају и предикатним кривичним делима. Поред тога што је стандардима *FATF*-а успостављеним у оквиру препорука 2012. године, а ревидираним 2019. године, државама наметнута обавеза да периодично врше процену и анализу ризика од прања новца у свим секторима, предвиђена је и листа таксативно набројаних кривичних дела која носе висок степен претње за прање новца, почевши од трговине наркотицима, убиства, пореских кривичних дела све до отмице, изнуде и других озбиљних кривичних дела.²¹ Приликом категоризације кривичних дела по том основу, узимају се обзир одређени параметри: број пријава и осуда за кривично дело, висина стечених прихода и у којој се висини одузима имовинска корист, идр.²² Према

---

²⁰ ЗСПФНТ, чл. 73.

²¹ *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*, FATF (2012-2019), Paris, 115-116.

²² *Процена ризика од прања новца и процена ризика од финансирања тероризма*, 2018, стр. 6, доступно на:

наведеним параметрима, висок степен претње за праће новца у нашој земљи носе трговина наркотицима, пореска кривична дела, посебно пореска утаја, идр.

Сложеност и слојевитост појавних облика праћа новца условљава отежано доказивање, посебно када је оно финално кривично дело којим криминалне организације настоје задржати нелегално стечене приходе у великим износима. Ипак, проблем ове врсте се настоји превазићи, као што је напред описано, ангажовањем и поступањем са дужном пажњом свих запослених у рањивим секторима на пословима откривања и спречавања праћа новца. Зависно од етапе до које се дошло у ланцу испреплетаних финансијских трансакција, запослени могу утицати на откривање или спречавање извршења овог кривичног дела. Мимо наведеног, остаје проблем доказивања порекла новца који се уплаћује на банковни рачун, на пример. Обично у тим ситуацијама банке немају прецизно утврђене индикаторе, већ само могу претпостављати на основу модела понашања клијента, које је предикатно кривично дело у питању.²³

Најтежи сегмент финансијске истраге јесте доказивање порекла “прљавог” новца. Промене у КЗ у оном делу описа који се односи на субјективни елемент, условиле су прелаз на нижи доказни стандард. Тако, до измена и допуна КЗ, захтевало се на субјективном плану знање учиниоца да новац потиче од кривичног дела,²⁴ а након овог момента када се приступило јачању системских мера у сузбијању корупције, између осталог, увођењем нових кривичних дела против привреде и успостављањем нове организационе мреже судова, као тзв. нижи стандард, захтева се знање учиниоца да новац потиче од криминалне активности. Ова промена у опису кривичног дела олакшава доказивање, јер не намеће обавезу јавном тужиоцу да докаже везу између конкретног кривичног дела и праћа новца, већ криминалне активности једног или групе лица и праћа новца. Дакле, за доказивање порекла прљавог новца, довољно је да се увидом у казнену евиденцију надлежни орган увери у то да се учинилац предикатног кривичног дела бави вршењем кривичних дела и да је уопште евидентиран.

<https://mtt.gov.rs/download/Sazetak%20NRA%20za%20javnost.pdf?script=lat>, приступљено: 03.10.2020.

²³ *Анализа рада банака на пословима за спречавање и откривање праћа новца и финансирања тероризма 2012 - 2014. година, оп. cit., 13.* На пореску утају оцењену као најризицијне кривично дело за праће новца, на индиректан начин могу указивати: непознато порекло новца (24% од укупног броја пријављених сумњивих извештаја), средства из црне зоне пословања (5%), изградња некретнина (4%), уплате позајмица и зајмова за ликвидност предузећа (20%).

²⁴ Вуковић, С., Станојчић, Г., *Коментар кривичног законика са судском праксом, регистром појмова и табеларним приказом свих кривичних дела*, Пословни биро, Београд, 2015, 274.

Криминална активност је широк појам, јер обухвата сва кривична дела једног или групе лица, а не само предикатно, тако да у неким ситуацијама може теоретски гледано изазвати конфузију. Овде превасходно мислимо на ситуације које се не односе на случајеве самопрања. Предикатно кривично дело прању новца, на пример, може бити недозвољена производња и стављање у промет опојних дрога. Како се према новоуспостављеним стандардима оно конкретно не мора доказивати, довољно је доказати његову криминалну активност увидом у казнену евиденцију. Доказивање можда јесте олакшано, али ако учинилац који у датом примеру није процесуиран за трговину наркотицима од које је стечену добит “опрао”, наступа ситуација у којој се два различита правна добра (друштвене вредности)²⁵ не третирају на исти начин. Прво, објекат напада код прања новца, привредни систем, јесте заштићен санкционисањем учиниоца прања новца, док код трговине наркотицима несанкционисањем његовог учиниоца, здравље људи као објекат напада остаје незаштићено. У контексту ове проблематике треба изнаћи избалансирано решење којим би се уз олакшано доказивање у једнаком положају налазила добра која се штите одређеним категоријама кривичних дела, осим ако не дође до преклапања, те прању новца претходи неко од кривичних дела против привреде. Мада, и у овој другој ситуацији имамо такозвани двоструки напад на привредни систем, који се не би требао занемарити.

3. АНАЛИЗА СУДСКЕ ПРАКСЕ

У **Табели 1.** представљени су статистички подаци о боју пријава, оптужења и осуда за кривично дело прање новца, за седмогодишњи период, од 2011. године до 2017. године. Поменуто кривично дело је до доношења измена и допуна Кривичног законика 2016. године, предвиђено чланом 231. Од 2016. године, увођењем нових кривичних дела против привреде у контексту системске борбе против корупције, кривично дело прање новца бива регулисано чланом 245. Кривичног законика РС.

У **Табели 2.** статистичким подацима је представљено на који су начин процесуирани учиниоци кривичног дела прање новца пред Посебним одељењима за сузбијање корупције. Како је нова организациона мрежа судова отпочела са функционисањем 1. марта 2018. године, дати су статистички подаци за двогодишњи период, од 2018. године до 2019. године.

---

²⁵ Јовашевић, Д., *Кривично право - општи део*, Номос Београд, 2010, 18. Угрожавање или повреда друштвених вредности штити се санкционисањем учиниоца.

Табела 1.

Кривично дело прање новца пред правосудним органима Републике Србије у периоду од 2010. године до 2017. године

Година	Пријаве	Оптужења	Осуде
2011	23	4	3
2012	21	2	1
2013	3	10	3
2014	9	2	2
2015	14	8	2
2016	13	11	11
2017	13	2	1

Извор: <https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivичnih-dela/>, 10.09.2020.

Табела 2.

Кривично дело прање новца пред Посебним одељењима за сузбијање корупције у вишим јавним тужилаштвима, за период од 2018. године до 2019. године

Фаза поступка	2018	2019
Пријаве	182	247
Одбачене пријаве	17	10
Покренута истрага	128	99
Оптужења	15	98
Првостепене пресуде	6	82
Споразум о признању кривичног дела	5	25

Извор: <http://www.rjt.gov.rs/ci/>, 13.09.2020.

Када упоредимо податке о броју поднетих кривичних пријава из Табеле 1. и Табеле 2., учачамо да се у периоду од 2018. године до 2019. године, он налази у извесном порасту. У поменутом временском интервалу број покренутих истрага не одудара у односу на број поднетих кривичних пријава за кривично дело прање новца. У 2018. години број оптужница прихваћених од стране суда је за осам пута мањи у односу на број покренутих истрага, односно у односу на број донетих наредби за спровођење истраге, док је у 2019. години тај број готово изједначен. Структуру првостепених пресуда у 2018. години чине само осуђујуће, од којих је у једној изречена казна затвора, а у преосталих пет, условна осуда. У 2019. години, од 82 првостепене пресуде, само је једна одбијајућа. Структуру осуђујућих пресуда чине једна казна затвора, 63 условне осуде и 16 новчаних казни. Окривљени за кривично дело прање новца су у 2018. години постигли са јавним тужиоцем споразум о признању кривичног дела у пет пута мањем броју у односу на број споразума у 2019. години. У обе поменуте године сви су споразуми прихваћени од стране суда и окончани осуђујућим пресудама. Осуђујућим пресудама у 2018. години су поводом споразума изречене условне осуде, а у 2019. години једна казна затвора, једна новчана казна и 23 условних осуда.

Подаци наведени у Табели 2. представљају збирне податке који укључују сва четири регионална центра, изузев Тужилаштва за организовани криминал.

ЗАКЉУЧАК

Прање новца као глобални проблем, условљава потребу да се на међународном и националном нивоу успоставе такви механизми којима би борба против овог друштвено опасног феномена била успешна. До измена и допуна КЗ РС, на снази је било законско решење које у опису кривичног дела као субјективни елеменат предвиђа знање да имовина потиче од кривичног дела. Због отежаног доказивања конкретног предикатног кривичног дела повезаног са прањем новца, у периоду од 2011. године до 2017. године, статистичка анализа је показала низак број осуда за кривично дело прање новца. Са применом закона којима би се допринело јачању системске борбе против корупције (Закон о организацији и надлежности државних органа у борби против организованог криминала, тероризма и корупције, Закон о изменама и допунама Кривичног закона РС, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма), отпочело се 1. марта 2018. године. Статистичка анализа за двогодишњи период (2018-2019) је показала изванредан пораст броја осуда за прање новца. Само у 2019. години број осуда за прање новца је за четири пута већи у односу на укупан број осуда за седмогодишњи период (2011-2017). Томе је допринело успостављање новог доказног стандарда у измењеном КЗ, који на субјективном плану предвиђа знање да имовина

потиче од криминалне активности, али и појачана активност обвезника на пословима откривања и спречавања прања новца.

Иако је новоуспостављени стандард кроз лакше доказивање утицао на пораст боја осуда за кривично дело прање новца, остаје као отворено, питање његове оправданости у ситуацијама када учинилац предикатног кривичног дела које за објекат напада нема привредни систем, остане несанкционисан. Кроз процесуирање за прање новца, очекује се управо због његове повезаности са претходним кривичним делом, осуда и за предикатно, наравно у оним ситуацијама када он већ није процесуиран.

Mirjana Đukić, LL.D.

Assistant Profesor

University of Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

MONEY LAUNDERING - CERTAIN PROCESSING ISSUES IN THE CRIMINAL LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The perpetrators of criminal acts do not only focus on gaining profit, but very often find a way to keep it, because otherwise there would be a loss of large sums of money. This kind of behavior is representative not only of classic but also of organized crime. The paper presents an analysis of money laundering from the criminal material aspect in the context of the legislative framework of the Republic of Serbia, then presents the role of "obligation holders" in the detection of this crime with reference to the banking sector. One of the central problems of processing is proving the origin of "dirty money". The analysis of court practice includes the number of reports, charges and convictions for the crime of money laundering as final, without data on predicate crimes, for the period before and after the establishment of the new organizational network of courts. The statistical analysis aims to compare the data from the mentioned two periods, to establish whether the intensified measures as part of the systemic fight against corruption, had a positive impact on the fight against money laundering.

Keywords: *money laundering, obligation holders, banking sector, proving.*

ЛИТЕРАТУРА

Bökkerink, M., *Смернице за процену ризика*, Савет Европе, 2013.
International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, (2012-2019).

Јовашевић, Д., *Кривично право - општи део*, Номос Београд, 2010.
Анализа рада банака на пословима за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма 2012 - 2014. година, Управа за спречавање прања новца, Београд, 2015.

Вуковић, С., Станојчић, Г., *Коментар кривичног законика са судском праксом, регистром појмова и табеларним приказом свих кривичних дела*, Пословни биро, Београд, 2015.

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма - ЗСПНФТ, *Сл. гласник РС*, бр. 113/2017 и 91/2019.

Кривични законик - КЗ, *Сл. гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

Одлука о смерницама за примену одредаба Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма за обвезнике над којима Народна банка Србије врши надзор, *Сл. гласник РС*, бр. 13/2018, 103/2018 и 57/2019.

Процена ризика од прања новца и процена ризика од финансирања тероризма, 2018,
<https://mtt.gov.rs/download/Sazetak%20NRA%20za%20javnost.pdf?script=lat>, 03.10.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2011, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 558, Београд, 2012. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2012, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 576, Београд, 2013. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2013, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 588, Београд, 2014. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2014, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 603, Београд, 2015. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2015, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 617, Београд, 2016. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2016, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 629, Београд, 2017. година,

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републички завод за статистику РС: *Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији у 2017, пријаве, оптужења и осуде*, Саопштење, Билтен број 643, Београд, 2018. година.

<https://www.stat.gov.rs/oblasti/pravosudje/punoletni-ucinioci-krivicnih-dela/>, 10.09.2020.

Републичко јавно тужилаштво РС: *Рад јавних тужилаштава на сузбијању криминалитета и заштити уставности и законитости у 2018. години*, Београд, март 2019. година, <http://www.rjt.gov.rs/ci/>, 13.09.2010.

Републичко јавно тужилаштво РС: *Рад јавних тужилаштава на сузбијању криминалитета и заштити уставности и законитости у 2019. години*, Београд, април 2020. година, <http://www.rjt.gov.rs/ci/>, 13.09.2020.

Стојановић, З., *Коментар кривичног законика*, Службени гласник, Београд, 2012.

Стојановић, З., Перић, О., *Кривично право, Посебни део*, Правна књига, Београд, 2007.